

16

**Forslag fra Gunnar Skaug, Carl I. Hagen, Einar Steensnæs, Jan Petersen,
Kristin Halvorsen og Lars Sponheim om endring av Grunnloven § 100.
(Ytringsfrihet)**

Til Stortinget

Regjeringen har fremmet St.meld. nr. 42 (1999–2000) «Om endring av Grunnloven § 100». I vedlegg til stortingsmeldingen har Regjeringen utformet alternative utkast til ny grunnlovsbestemmelse om ytringsfrihet. Formålet er å gi Stortingets representanter en anledning til å vurdere og eventuelt fremsette flere ulike forslag til endringer i § 100 i Grunnloven, slik at Stortinget kan sikre seg større handlefrihet ved en eventuell behandling av spørsmålet om endring i grunnlovsbestemmelsen i neste stortingsperiode. Utkastene er utformet med bakgrunn i Ytringsfrihetskommisjonens utredning inntatt i NOU 1999:27 «Ytringsfrihet bør finde Sted». I meldingen gis det også en kort redegjørelse for de viktige konsekvensene av de ulike utkastene. De ulike forslagene er ikke i særlig grad vurdert opp mot hverandre ut fra en rettspolitisk synsvinkel. Det er opplyst i meldingen at Regjeringen vil foreta en grundigere analyse og vurdering av de problemstillinger som Ytringsfrihetskommisjonens utredning reiser, i en ny stortingsmelding som planlegges fremmet i løpet av første halvdel av kommende stortingsperiode.

Undertegnede stortingsrepresentanter har vedtatt for fremsettelse de alternative forslag til endringer i Grunnloven § 100 som Regjeringen har utformet i vedlegget til St.meld. nr. 42 (1999–2000).

De ulike forslag og alternativer forutsettes vurdert nærmere når den varslede nye stortingsmeldingen om ytringsfrihet foreligger i neste valgperiode.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

§ 100 første ledd skal lyde:

Alternativ 1:

Ytringsfrihet bør finde Sted.

Alternativ 2:

Ytringsfrihet skal finde Sted.

Alternativ 3:

Enhver har Ret til Ytringsfrihet.

Alternativ 4:

Enhver har Ret til Ytrings- og Informationsfrihet.

Alternativ 5:

Trykkefrihet bør finde Sted.

Alternativ 6:

Trykkefrihet bør finde Sted, ligesom Frihed til muntlig Ytring.

Annet og tredje ledd skal lyde:

Hovedalternativ 1:

Ingen kan holdes retslig ansvarlig for at have meddelt eller modtaget Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse. Det retslige Ansvar bør være klart foreskrevet i Lov. Ingen kan holdes retslig ansvarlig for at en Paastand er usand, naar den er fremsat i agtsom god Tro.

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte.

Hovedalternativ 2:

Ingen kan holdes retslig ansvarlig på andet grundlag end Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, for at have meddelt eller modtaget Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet punktum alternativ 1:

Det retslige Ansvar bør være klart foreskrevet i Lov.

Annet ledd annet punktum alternativ 2:

Det retslige Ansvar bør være foreskrevet i Lov.

Annet ledd annet punktum alternativ 3:

(Som annet ledd tredje punktum alternativene 1 til 3)

Annet ledd tredje punktum alternativ 1:

Ingen kan holdes retslig ansvarlig for at en Paastand er usand, naar den er fremsat i agtsom god Tro.

Annet ledd tredje punktum alternativ 2:

Ingen kan straffes for at en Paastand er usand, naar den er fremsat i agtsom god Tro.

Annet ledd tredje punktum alternativ 3:

(Annet ledd tredje punktum utelates)

Tredje ledd alternativ 1:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte.

Tredje ledd alternativ 2:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 3:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden almen Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 4:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 5:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden almen Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 6:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 7:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden almen Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Hovedalternativ 3:

Ingen kan holdes retslig ansvarlig af Statens Myndigheder for at have meddelt eller modtaget Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 2)

Hovedalternativ 4:

Ingen kan straffes for at have meddelt eller modtaget Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet punktum:

(Som annet ledd tredje punktum under hovedalternativ 2)

Tredje ledd:

(Som tredje ledd under hovedalternativ 2)

Hovedalternativ 5:

Retslig sanktionerede Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, der ikke følge af Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, kunne ikke opstilles, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet punktum alternativ 1:

Indskrænkningen og det retslige Ansvar bør være klart foreskrevet i Lov.

Annet ledd annet punktum alternativ 2:

Indskrænkningen og det retslige Ansvar bør være foreskrevet i Lov.

Annet ledd annet punktum alternativ 3:

(Som annet ledd tredje punktum)

Annet ledd tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 2)

Hovedalternativ 6:

Statens Myndigheter kunne ikke opstille retslig sanktionerede Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 5)

Hovedalternativ 7:

Indskrænkninger i Ytringsfriheden, der ikke følge af Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, og der ere belagte med retsligt Ansvar, kunne ikke opstilles, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 5)

Hovedalternativ 8:

Indskrænkninger i Ytringsfriheden, der ere belagte med Straf, kunne ikke opstilles, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 4)

Hovedalternativ 9:

Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, der ikke følge af Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, kunne ikke opstilles, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 5, bortsett fra at ordene «og det retslige Ansvar» ikke tas med i annet ledd annet punktum)

Hovedalternativ 10:

Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, der ikke følge af Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, kunne ikke opstilles, medmindre det er tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sand-

hedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 9)

Tredje ledd alternativ 1:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte.

Tredje ledd alternativ 2:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 3:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden almen Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 4:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 5:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden almen Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes slige klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 6:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Tredje ledd alternativ 7:

Frimodige Ytringer om Statsstyrelsen og hvilken som helst anden almen Gjenstand ere Enhver tilladte. Det kan kun sættes Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Hovedalternativ 11:

Statens Myndigheder kunne ikke opstille Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det er tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 10)

Hovedalternativ 12:

Statens Myndigheder kunne ikke opstille Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 9)

Hovedalternativ 13:

Statens Myndigheder kunne ikke indskrænke Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 9)

Hovedalternativ 14:

Statens Myndigheder kunne ikke indskrænke Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, medmindre det er tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 10)

Hovedalternativ 15:

Retslig sanktionerede Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab, der ikke følge af Kontrakt eller andet privat Retsgrundlag, kunne ikke opstilles, medmindre det er tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens

Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd:

(Som de tilsvarende bestemmelsene under hovedalternativ 10)

Hovedalternativ 16:

Indskrænkninger i Friheden til at meddele eller modtage Oplysninger, Ideer eller Budskab om Statsstyrelsen og hvilkensomhelst anden Gjenstand, kunne ikke opstilles, medmindre det lader sig forsvare holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelse i Sandhedssøgen, Demokrati og Individets frie Meningsdannelse.

Annet ledd annet punktum:

(Som annet ledd tredje punktum under hovedalternativ 2)

Tredje ledd alternativ 1:

(Som fjerde ledd første, annet og tredje punktum)

Tredje ledd alternativ 2:

(Som femte ledd første og annet punktum)

Tredje ledd alternativ 3:

(Som sjette ledd alternativ 1)

Tredje ledd alternativ 4:

(Tredje ledd utelates)

§ 100 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Alternativ 1:

Forhaandscensur og andre forebyggende Forholdsregler kunne ikke benyttes, medmindre det er nødvendigt for at beskytte Børn og Unge imod skadelig Paavirkning fra levende Billeder.

Alternativ 2:

Statens Myndigheder kunne ikke udøve Forhaandscensur og anden Forhaandskontrol af Ytringer, medmindre særlig tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Alternativ 3:

Statens Myndigheder kunne ikke udøve Forhaandscensur og anden Forhaandskontrol af Ytringer, medmindre tungtveiende Hensyn gjøre det forsvarligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Alternativ 4:

Statens Myndigheder kunne ikke udøve Forhaandscensur og anden Forhaandskontrol af Ytringer, medmindre særlig tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Alternativ 5:

Statens Myndigheder kunne ikke udøve Forhaandscensur og anden Forhaandskontrol af Ytringer, medmindre tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørligt holdt op imod Ytringsfrihedens Begrundelser.

Alternativ 6:

Statens Myndigheder kunne ikke udøve Forhaandscensur og anden Forhaandskontrol af Ytringer, medmindre det er nødvendigt for at beskytte imod skadelig Paavirkning fra levende Billeder.

Alternativ 7:

Statens Myndigheder kunne ikke udøve Forhaandscensur og anden Forhaandskontrol af Ytringer, medmindre det er nødvendigt for at beskytte imod skadelig Paavirkning fra levende Billeder, eller det ikke forstyrrer Ytringsfrihedens Begrundelser.

Alternativ 8:

Disse Grundsætningers Anvendelse på kommercielle Ytringer og de Indskrænkninger de bør undergaa, fastsættes ved Lov.

Alternativ 9:

Disse Grundsætningers Anvendelse på Reklame og de Indskrænkninger de bør undergaa, fastsættes ved Lov.

Alternativ 10:

(Fjerde ledd første punktum utelates)

Alternativ 11:

(Som femte ledd første punktum)

§ 100 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Alternativ 1:

Brevcensur kan ei sættes i Værk uden i Anstalter og efter Tilladelse af Domstol.

Alternativ 2:

Brevcensur kan ei sættes i Værk uden i Anstalter.

Alternativ 3:

Censur af Brev og anden privat Korrespondance kan kun sættes i Værk i Anstalter.

Alternativ 4:

Censur af Brev og anden privat Korrespondance kan kun sættes i Værk i Anstalter og efter Tilladelse af Domstol.

Alternativ 5:

Forhaandscontrol af trykt Skrift bør ikke finde Sted.

Alternativ 6:

(Fjerde ledd annet punktum utelates)

Alternativ 7:

(Som femte ledd annet punktum)

§ 100 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Alternativ 1:

(Som fjerde ledd annet punktum)

Alternativ 2:

(Fjerde ledd tredje punktum utelates)

§ 100 femte ledd første punktum skal lyde:

Alternativ 1:

Enhver har Ret til Indsyn i Statens og Kommunernes Akter og til at følge Forhandlingerne i Retsmøder og folkevalgte Organer.

Alternativ 2:

Enhver har Ret til Indsyn i de Akter, der befinde sig i statlig Forvaltning eller hos Kommunerne, og til at følge Forhandlingerne i Retsmøder og kommunale Organer valgte af Folket.

Alternativ 3:

Enhver har Ret til Indsyn i de Akter, der befinde sig i statlig Forvaltning eller hos Kommunerne, og til at følge Forhandlingerne i folkevalgte Organer.

Alternativ 4:

Enhver har Ret til Indsyn i de Akter, der befinde sig i statlig Forvaltning eller hos Kommunerne, og til at følge Forhandlingerne i kommunale Organer valgte af Folket.

Alternativ 5:

Enhver har Ret til Indsyn i de Akter, der befinde sig i Statlig Forvaltning eller hos Kommunerne.

Alternativ 6:

Enhver har Ret til Indsyn i de Akter, der befinde sig hos Statens Myndigheder, og til at følge Forhandlingerne i Retsmøder og folkevalgte Organer.

Alternativ 7:

Enhver har Ret til Indsyn i Akter, der befinde sig hos Statens Myndigheder, og til at følge Forhandlingerne i Retsmøder og kommunale Organer valgte af Folket.

Alternativ 8:

(Som alternativ 8 eller 9 til fjerde ledd første punktum)

Alternativ 9:

(Som sjette ledd alternativ 1)

Alternativ 10:

(Femte ledd første punktum utelates)

§ 100 femte ledd annet punktum skal lyde:

Alternativ 1:

Loven kan kun sette slike klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor særlig tungtveiende Hensyn gjøre dette nødvendig.

Alternativ 2:

Loven kan kun sette slike klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor tungtveiende Hensyn gjøre dette nødvendig.

Alternativ 3:

Loven kan kun sette slike klarlig definerede Grændser for denne Ret, hvor offentlige eller private Hensyn gjøre dette nødvendig.

Alternativ 4:

Loven kan kun sette Grændser for denne Ret, hvor offentlige eller private Hensyn gjøre dette nødvendig.

Alternativ 5:

Det kan i Lov fastsettes Begrænsninger i denne Ret ud fra Hensyn til Personvern og af andre tungtveiende Grunde.

Alternativ 6:

(Femte ledd annet punktum utelates)

Alternativ 7:

(Som fjerde ledd første, annet og tredje punktum)

Alternativ 8:

(Som sjette ledd alternativ 1)

§ 100 sjette ledd skal lyde:

Alternativ 1:

Det paaligger Statens Myndigheder at lægge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale.

Alternativ 2:

(Som femte ledd første og annet punktum)

Alternativ 3:

(Sjette ledd utelates)

§ 100 sjuende ledd skal lyde:

Alternativ 1:

(Som sjette ledd alternativ 1)

Alternativ 2:

(Sjuende ledd utelates)

Oslo, den 27. september 2000

Gunnar Skaug

Carl I. Hagen

Einar Steensnæs

Jan Petersen

Kristin Halvorsen

Lars Sponheim

Referert i Stortingets møte 28. september 2000.
«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje Storting etter neste valg.»

Kirsti Kolle Grøndahl
president

Signe Øye
sekretær